

Riigikogu juhatus
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 24.09.2024 nr 2-3/15-140/
Meie 08.10.2024 nr 6-1/2408-2

Vastus pöördumisele seoses eestkostetava lapse toetuse maksmisega

Lugupeetud Aleksei Jefgrafov

Tänan pöördumise eest! Toote oma kirjas välja murekohad seoses eestkostetava lapse toetuse maksmisega. Eelkõige puudutavad Teie küsimused toetuse maksmise praktikat.

Selgitan, et eestkostetava lapse toetuse määrab ja maksab Sotsiaalkindlustusamet pereküvitiste seaduses (PHS) sätestatud korras. PHS § 20 lg 1 kohaselt on eestkostetava lapse toetuse saamise õigus lapsel, kelle **vanemad ei täida perekonnaseadusest tulenevat kohustust last kasvatada ja tema eest hoolitseda ning kellele on määratud füüsilisest isikust eestkostja**. Seega on toetuse maksmisel vaja kontrollida, et mõlemad eeldused oleksid täidetud.

Toetuse maksmisel on SKA-I oluline kontrollida ka seda, millisel eesmärgil on eestkoste seatud. Näiteks võib eestkoste olla seatud vaid konkreetsetes küsimustes, mis ei puuduta lapse kasvatamist (varaküsimused) ja sellisel juhul ei ole õigustatud eestkostetava lapse toetuse maksmine. Ka nende juhtude puhul, kus eeskoste seatakse esialgse õiguskaitse korras võib esmalt olla toetuse maksmine õigustatud, kuna kõik asjaolud ei ole veel teada, kuid pärast kohtu lõpliku lahendi tegemist võib olla asjakohane toetuse maksmine lõpetada, kui faktiliselt selgub, et lapse vanem tegelikkuses last kasvatab.

Vastan järgnevalt ka Teie pöördumises toodud konkreetsetele küsimustele.

1. *Kas Te näete probleemi selles, et ametnikud võivad muuta oma otsust eestkostetava lapse toetuse määramisel?*

Ametnikud võivad muuta otsust kui kasutatud halduspraktika ei ole tegelikult kooskõlas kehtiva seadusega, konkreetsetest asjaoludest lähtuv ning ei vasta ka avalikule huvile laiemalt. Ka Riigikohus on haldusasjas nr 3-3-1-53-04 leidnud, et kuigi haldusorgan võib oma püsiva praktikaga anda aluse õiguspärase ootuse tekkimiseks, ei saa usalduse kaitset kohaldada eesmärgil jätkata ebaõiget halduspraktikat. Ebaõige halduspraktika jätkamist või laiendamist ei saa nõuda ka toetudes võrdse kohtlemise põhimõttele. Ebaõige otsus tunnistatakse kehtetuks või see muudetakse edasiulatuvalt asjaolude teada saamisest. Eraldi otsustatakse, kas isikult on alust tagasiulatuva perioodi osas raha tagasi küsida, kui ametniku poolt on fakte hinnatud ebaõigesti või puudulikult ja seetõttu on tehtud vale otsus.

2. *Kuidas tagada ametnike objektiivsus, järjekindlus ja piisav põhjendatus eestkostetava lapse toetuse määramisel?*

Ametnik saab teha korrektset tööd siis, kui seaduseandja on seaduse pannud kirja võimalikult üheselt tõlgendatavalt ning rakendamiseks piisava selgusega. Samuti on oluline, et ainult kirja pandud õigusnorm ei taga õiget ja õiglast praktikat, kui otsustuse aluseks olevad teiste asutuse otsused ei ole selged, ühetaolised ning annavad liiga suure kaalutlusruumi. Ebaõiget halduspraktikat tulebki aga muuta.

3. *Kas Teie arvates eestkostetava lapse toetuste maksmine võib mõjutada inimeste valmidust saada eestkostjaks või jätkata selles rollis?*

Eestkostetava lapse toetuse eesmärk ei ole motiveerida inimesi eestkostjaks hakkama. Eestkostjaks olemine toob endaga kaasa suure vastutuse ja kohustuse, millesse ei tohiks suhtuda kergekäeliselt. See peab olema läbimõeldud otsus ja lähtuma soovist pakkuda lapsele turvalist kasvukeskkonda. Küll aga on oluline toetada eestkostjaid rahaliselt vanemliku hooleta jäänud lapse ülalpidamiskulude katmisel ja just sel põhjusel eestkostetava lapse toetus on ellu kutsutud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Signe Riisalo
sotsiaalkaitseminister

Liisa-Lotta Raag
Liisa-Lotta.Raag@sm.ee